

НАРЕДБА

№ .....
..... 2016 г.

за утвърждаване на медицински стандарт „Ревматология”

Член единствен. С наредбата се утвърждава медицинският стандарт „Ревматология”, съгласно приложението.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Наредбата се издава на основание чл. 6, ал. 1 от Закона за лечебните заведения.

§ 2. Указания по прилагането на наредбата се дават от министъра на здравеопазването.

§ 3. Стандартните и специфичните изисквания за оборудване и апаратура, определени в приложението към член единствен, ако не могат да бъдат осигурени за всяка структура, следва да бъдат осигурени в лечебното заведение в брой и по специфика, достатъчни за обезпечаване изпълнението на изискванията за компетентност и обем дейност на всяка от структурите от съответните нива на компетентност.

§ 4. (1) Когато лечебните заведения за болнична помощ не разполагат със структура по клинична лаборатория, те следва да осигурят осъществяването на дейност по клинична лаборатория от съответното ниво, определено с този стандарт, по договор със самостоятелна медико-диагностична лаборатория или с клинична лаборатория - структура на друго лечебно заведение.

(2) В случаите по ал. 1 лабораторията, с която е сключен договорът, следва да бъде разположена на територията на болницата. С договора задължително се обезпечават 24-часово осъществяване на дейностите по клинична лаборатория за нуждите на структурата по ревматология.

(3) В случаите по ал. 1 ако лабораторията е самостоятелна медико-диагностична лаборатория или структура на лечебно заведение за извънболнична помощ, тя следва да отговаря на изискванията за съответното ниво болнична структура по клинична лаборатория, съгласно медицинския стандарт "Клинична лаборатория".

Д-Р ПЕТЪР МОСКОВ
МИНИСТЪР НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

МЕДИЦИНСКИ СТАНДАРТ „РЕВМАТОЛОГИЯ”

Глава първа. ОСНОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА КЛИНИЧНАТА МЕДИЦИНСКА СПЕЦИАЛНОСТ „РЕВМАТОЛОГИЯ”

Раздел I. Дефиниция, основни цели и задачи на клиничната медицинска специалност „Ревматология”

1. Ревматологията е специалност с интердисциплинарен обхват. Ревматологията обхваща разпознаване, диагностициране, консервативно лечение, както и рехабилитация и профилактика на заболяванията на опорно-двигателния апарат и съединителната тъкан. Отличителна черта на специалността е наличието на припокриващи се области със значителен брой други специалности, отразени по-долу.

2. Основни задачи на медицинската специалност „Ревматология” са профилактиката, диагностиката, лечението и рехабилитацията на пациенти със следните ревматични заболявания: възпалителни и дегенеративни ставни заболявания, заболявания на съединителната тъкан, заболявания на костите, заболявания на меките тъкани, заболявания, причинени от кристали, и наследствени заболявания на опорно-двигателния апарат.

3. Ревматичните заболявания включват следните основни групи заболявания:

3.1. Възпалителни ставни заболявания:

3.1.1. Автоимунни: ревматоиден артрит, синдром на Фелти, синдром на Щил, ювенилен хроничен артрит, болест на Бехтерев, псориаичен артрит, артрити при хронични ентероколити (улцерозен колит, болест на Крон) и др.

3.1.2. Свързани с инфекция реактивни артрити: инфекциозни артрити (бактериални, вирусни, гъбични, паразитни), реактивни артрити (ревматизмус верус, синдром на Райтер - след ентероколитна или уро-генитална инфекция, след преболедуване от други инфекции и др.).

3.1.3. Свързани с директна инфекция в ставите - инфекциозни артрити.

3.2. Системни заболявания на съединителната тъкан - системен лупус еритоматозус, системна склеродермия, полимиозит/дерматомиозит, системни васкулити, синдром на Съогрен, припокриващи синдроми.

3.3. Заболявания, причинени от кристали - подагра, хондрокалциноза (апатитна и оксалатна болест) и др.

3.4. Дегенеративни ставни заболявания - първична и вторична остеоартроза.

3.5. Заболявания на извънставните меки тъкани - ентезопатии, тендинити, теносиновити, бурсити, периартрити, фасциити, апоневрозити, полимиалгия ревматика, фибромиалгичен синдром, паникулити, релапсиращ полихондрит, периодична болест и др.

3.6. Заболявания на костите – остеопороза (първична и вторична), остеомаляция, алгодистрофия, асептични остейти (болест на Пейджет), остеонекрози и др.

3.7. При злокачествени тумори и свързани с тях ставни оплаквания - паранеопластични синдроми.

3.8. Ставни прояви в хода на неревматични заболявания – сепсис, туберкулоза, ендокринни и други болести.

3.9. Други ревматични заболявания – хипермобилен синдром, болести свързани с недостатъчност на съединителната тъкан, болест на Марфан, болест на Елер-Данлос, остеогенезис имперфекта и др.

4. Основна цел на специализацията по ревматология е придобиването на необходимите теоретични знания и практически умения за осъществяване на качествена медицинска дейност за постигане на очаквания терапевтичен ефект.

Раздел II. Дефиниране на ключовите елементи на лечебно-диагностичните и профилактични процеси в областта на ревматологията

1. Осъществявани дейности:

1.1. Снемане на анамнеза и провеждане на обстоен физикален преглед на пациента.

1.2. Поставяне на първична диагноза, определяне на диференциално-диагностичния план и необходимостта от прилагане на допълнителни диагностични методи.

1.3. Провеждане на лечение на пациенти с ревматични заболявания и определяне на необходимостта от рехабилитационни мероприятия.

1.4. Диагностициране, лечение, рехабилитация и профилактика на пациенти с ревматични заболявания може да осъществява само лекар с придобита специалност „Ревматология” в лечебни заведения за извънболнична и болнична помощ.

1.5. При системни прояви и съмнение за комбиниране, съчетаване или припокриване на симптомите с тези на друго заболяване, лекуващият ревматолог трябва да осъществи консултации със съответните специалисти. Преценява се дали лечението да продължи под контрола на ревматолог или на лекар с друга специалност и дали е необходимо пациента да бъде насочен към съответното лечебно заведение за извънболнична или болнична медицинска помощ.

1.6. Лечебно-диагностичните и профилактичните дейности в специалността „Ревматология” се осъществяват при спазване на въведените с настоящия стандарт изисквания.

2. Структури:

2.1. Лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ – амбулатории за специализирана медицинска помощ (индивидуални и групови практики по ревматология; медицински центрове, медико-дентални центрове и диагностично-консултативни центрове, в които има лекар с придобита специалност по ревматология).

2.2. Лечебни заведения за болнична помощ – със специализирани отделения/клиники по ревматология.

3. Основни правила за взаимодействие между структурите по т. 2 при провеждане на лечението:

3.1. Когато при лечението на ревматично болните в извънболничната медицинска помощ не може да се постигне очаквания терапевтичен ефект, пациентите се насочват за хоспитализация.

3.2. Общопрактикуващите лекари (ОПЛ) и лекарите с придобита специалност, различна от „Ревматология“ насочват пациенти за консултация, амбулаторно лечение и преценка на необходимостта от болнично лечение към лекари с придобита специалност по ревматология от лечебни заведения от цялата страна.

3.3. Пациентите могат да постъпят за хоспитализация в специализирана структура по ревматология на болница само след консултация и преценка от лекар с придобита специалност по ревматология, работещ в същата структура.

3.4. Пациенти с ревматични заболявания се насочват за хоспитализация в специализираните болнични структури по ревматология след определен обем изследвания, включващ клинично-лабораторни изследвания, имунологични изследвания, образна диагностика (рентгеново изследване, компютър-томографско изследване и ядрено-магнитен резонанс при необходимост).

3.5. След изписването на пациента от структурата по ревматология към съответното болнично лечебно заведение, проследяването се осъществява от лекар с придобита специалност по ревматология от лечебни заведения за извънболнична помощ и ОПЛ.

Раздел III. Изисквания за професионална компетентност за практикуване на специалността „Ревматология“ в лечебни заведения за извънболнична и болнична медицинска помощ

1. За практикуване на специалността „Ревматология“ е задължително лекарите, работещи в лечебните заведения за извънболнична помощ да имат придобита специалност по ревматология.

2. В клиника/отделение по ревматология на лечебно заведение за болнична помощ:

2.1. Началникът на клиниката/отделението задължително трябва да има придобита специалност по ревматология.

2.2. Началникът на клиниката трябва да бъде хабилитирано лице.

2.3. Препоръчително е повече от половината работещи лекари в структурата да са с придобита специалност по ревматология.

2.4. Дейности в областта на ревматологията могат да осъществяват и лекари с придобита медицинска специалност, различна от ревматологията, лекари без специалност и специализанти по ревматология, но само под надзора и ръководството на специалист по ревматология.

3. Поддържането на квалификацията на специалистите по ревматология се гарантира с участие в системата за продължаващо обучение.

Раздел IV. Гранични области на клиничната медицинска специалност „Ревматология“

1. Като интердисциплинарна медицинска специалност, ревматологията има гранични и припокриващи се територии със следните медицински специалности: вътрешни болести, кардиология, пневмология и фтизиатрия, гастроентерология, нефрология, ендокринология и болести на обмяната, клинична хематология - ортопедия и травматология, клинична имунология, нервни болести, кожни и венерически болести, очни болести, лицево-челюстна хирургия, медицинска генетика и др.

2. В най-голяма степен ревматологията има общи гранични и интердисциплинарни аспекти със следните медицински специалности:

2.1. Ортопедия и травматология - при диагностицирането и лечението на дегенеративните и мекотъканните ставни заболявания и насочване за оперативно лечение.

2.2. Физикална и рехабилитационна медицина – през периода на активното лечение и на продължителното лечение на ревматично болните пациенти.

2.3. Клинична имунология – при диагностициране на системните и възпалителните ставни заболявания.

2.4. Нервни болести – при диагностициране и лечение на болестите на гръбнака, болките в гърба и централно-мозъчни и периферни неврологични прояви на системните заболявания.

2.5. Ендокринология и болести на обмяната – при диагностициране и лечение на остеопорозата.

3. При наличието на клинични прояви, характерни за медицинските специалности по т. 2, в някои случаи се налага пациентите да се консултират със съответните специалисти по преценка на лекуващия ревматолог.

4. Независимо от системните прояви, лекуващият ревматолог е основният организатор, реализатор и носител на отговорността на всички етапи на лечебно-диагностичния процес.

5. След преценка на лекуващия ревматолог и консултиращия специалист, че водещо е друго, а не ревматичното заболяване, пациентът трябва да бъде насочен към съответно лечебно заведение за извънболнична помощ или към съответна клиника или отделение на болнично заведение и лечението да продължи под контрола на съответните специалисти в извънболничната или болничната медицинска помощ по тяхна преценка.

Глава втора. ИЗИСКВАНИЯ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА МЕДИЦИНСКАТА СПЕЦИАЛНОСТ „РЕВМАТОЛОГИЯ“

Раздел I. Изисквания за осъществяване на дейност по специалността „Ревматология“ в лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ – амбулатории за специализирана медицинска помощ по ревматология

1. Ревматологичният кабинет в амбулаторията е най-малката структура, осъществяваща дейност в областта на медицинската специалност.

2. Изисквания за ревматологичен кабинет. Състои се от:

2.1. Лекарски кабинет:

2.1.1. Дейности, извършвани от лекаря в лекарския кабинет – лекарят с придобита специалност по ревматология сменя анамнеза, физикален статус, извършва преглед, попълва медицински документи, назначава изследвания, определя лечение, извършва вътреставни и периставни терапевтични и диагностични манипулации и обучение на пациента.

2.1.2. Обзавеждане - лекарският кабинет трябва да има мивка с течаща вода, лекарско бюро, столове, шкаф за документи, медицинска кушетка, масичка за извършване на манипулации, закачалка.

2.1.3. Оборудване с апаратура, медицински изделия и лекарствени продукти в лекарския кабинет:

2.1.3.1. Спешен шкаф с лекарствени продукти, спринцовки и игли; инфузионни разтвори, дезинфекциращ разтвор за почистване на кожата, ръстомер, кантар, мек шивашки метър, ъгломер, неврологично чукче, есмарх, бинтове, памук, бърбреквидно легенче, шпатули.

2.1.3.2. Светлинен микроскоп с предметни стъкла.

2.1.3.3. Апарат за електрокардиограми (ЕКГ).

2.1.3.4. Набор за овладяване на животозастрашаващи състояния.

2.1.3.5. Компютър с принтер.

2.1.4. Медицински документи - амбулаторен журнал, рецепти, направления за назначаване на лабораторни и рентгенови изследвания, и др.

2.2. Чакалня.

2.3. Санитарен възел.

Раздел II. Изисквания за осъществяване на дейност по специалността „Ревматология“ в структури от I ниво на компетентност в лечебни заведения за болнична медицинска помощ

От I ниво на компетентност по ревматология могат да бъдат клиники/отделения по ревматология в болници за продължително лечение/продължително лечение и рехабилитация, които отговарят на изискванията на този раздел.

1. Изисквания:

1.1. Клиниката/отделението се разкрива като самостоятелна структура в болници за продължително лечение/продължително лечение и рехабилитация.

1.2. Отделение по ревматология може да се разкрие към клиника по вътрешни болести и то трябва да е най-малко с 5 легла. Дейности по ревматология могат да бъдат осъществявани в клиника/отделение по вътрешни болести и без да се разкрива обособена структура по ревматология, като поне 5 легла от клиниката/отделението по вътрешни болести са определени за ревматологичната дейност.

1.3. В случаите по т. 1.1 и 1.2. болницата за продължително лечение/продължително лечение и рехабилитация, трябва да:

1.3.1. разполага на територията си с отделение по образна диагностика, което е част от структурата на болницата;

1.3.2. разполага с отделение по физикална и рехабилитационна медицина, което е част от структурата на болницата или е осигурено по договор;

1.3.3. осигурява достъп до медико-диагностична лаборатория, която е част от структурата на болницата или е осигурена по договор.

2. Структурата по ревматология се състои от:

2.1. Диагностично-консултативен кабинет.

2.2. Болнични стаи.

2.3. Манипулационна.

2.4. Лекарски кабинети.

2.5. Кабинет на дежурния лекар.

2.6. Сестринска стая.

2.7. Столова.

2.8. Кухненски бокс.

2.9. Складови помещения.

2.10. Санитарни възли (вкл. баня) за пациенти и служители.

3. Оборудване:

3.1. манипулационна - работни плотове, шкафове, кушетка, столове, спешен шкаф, хладилник, набор за овладяване на животозастрашаващи състояния;

3.2. кислородни бутилки.

Раздел III. Изисквания за осъществяване на дейност по специалността „Ревматология“ в структури от II ниво на компетентност в лечебни заведения за болнична медицинска помощ

От II ниво на компетентност по ревматология могат да бъдат клиници/отделения по ревматология в болници за активно лечение, които отговарят на изискванията на този раздел.

1. Изисквания:

1.1. Клиниката/отделението се разкрива като самостоятелна структура в болници за активно лечение.

1.2. Отделение по ревматология може да се разкрие към клиника по вътрешни болести или кардиология и то трябва да е най-малко с 5 легла, доколкото медицинските стандарти по съответните медицински специалности допускат това и не въвеждат други изисквания. Дейности по ревматология могат да бъдат осъществявани в клиника/отделение по вътрешни болести или кардиология и без да се разкрива обособена структура по ревматология, като поне 5 легла от клиниката/отделението по вътрешни болести или кардиология са определени за ревматологичната дейност, доколкото медицинските стандарти по съответните медицински специалности допускат това и не въвеждат други изисквания.

1.3. Болницата за активно лечение, в която е разкрита структура по ревматология, трябва да:

1.3.1. разполага на територията си с отделение по образна диагностика, което е част от структурата на болницата;

1.3.2. разполага с отделение по физикална и рехабилитационна медицина, което е част от структурата на болницата или е осигурено по договор;

1.3.3. осигурява достъп до медико-диагностична лаборатория, която е част от структурата на болницата или е осигурена по договор.

1.4. В отделението по образна диагностика по т. 1.3.1 трябва да има рентгенов апарат и компютърен томограф.

2. Структурата по ревматология трябва да отговаря на всички изисквания за структурите от I ниво на компетентност, както и да разполага с:

2.1. апарат за ЕКГ;

2.2. ехографски кабинет с апарат, подходящ за изследване на стави.

3. В структурата по ревматология може да се осъществява и дейност по интензивни грижи, доколкото това не противоречи на медицинския стандарт в областта на анестезиологията и интензивното лечение, като при положение, че посоченият стандарт не въвежда други изисквания, се:

3.1. обособяват най-малко 4 легла;

3.2. осигуряват монитори за проследяване на основните жизнени показатели, аспиратор, апаратура за кардиоваскуларна ресуситация, перфузори или инфузионни помпи;

3.3. кислородна инсталация с изводи за кислород над болничните легла.

Раздел IV. Изисквания за осъществяване на дейност по специалността „Ревматология“ в структури от III ниво на компетентност в лечебни заведения за болнична медицинска помощ

От III ниво на компетентност по ревматология могат да бъдат клиники/отделения по ревматология в болници за активно лечение, които отговарят на изискванията на този раздел.

1. Изисквания:

1.1. Клиниката/отделението се разкрива като самостоятелна структура в болници за активно лечение.

1.2. Болницата за активно лечение, в която е разкрита структура по ревматология трябва да:

1.2.1 разполага на територията си с клиника/отделение по образна диагностика, лаборатория по клинична имунология и отделение по физикална и рехабилитационна медицина, които са част от структурата на болницата;

1.2.2 осигурява достъп до медико-диагностична лаборатория, която е част от структурата на болницата или е осигурена по договор.

1.3. В клиниката/отделението по образна диагностика по т. 1.2.1 трябва да има рентгенов апарат, компютърен томограф. Препоръчително е наличието на ядрено-магнитен резонанс.

1.4. В медико-диагностичната лаборатория по т. 1.2.2 трябва да има възможност за изследване на ставна течност – кристали, брой клетки, диференциално броене и др.

2. Структурата по ревматология трябва да отговаря на всички изисквания за структурите от II ниво на компетентност, както и да разполага с:

2.1. манипулационна за вътреставни и периставни манипулации;

2.2. манипулационна за извършване на ставна биопсия, кожно-мускулна биопсия, лаваж на става и др.

3. В структурата по ревматология може да се извършва обучение на студенти и специализанти.

Раздел V. Общи изисквания за работещите в структура по ревматология

1. Ревматологичен кабинет в амбулатория за извънболнична медицинска помощ

1.1. Лекар с придобита специалност по ревматология:

1.1.1. Носи отговорност за медицинските дейности, които осъществява по отношение на пациента, от момента на първия преглед.

1.1.2. Определя изследванията, поставя диагнозата и провежда лечението до момента, в който пациентът бъде насочен за наблюдение към общопрактикуващия лекар или за хоспитализация в болница за активно лечение или за продължително лечение и/или рехабилитация.

1.2. Медицински специалист с професионална квалификация „медицинска сестра“:

1.2.1. Препоръчително е да е провеждано обучение в рамките на специализация или на продължаващо медицинско обучение, удостоверено със съответен документ.

1.2.2. Назначава се по преценка на ревматолога.

1.2.3. Работи под контрола и ръководството на лекаря.

2. Болнична структура от I ниво на компетентност:

2.1. Началник на структурата – лекар с придобита специалност по ревматология.

2.2. Препоръчително е лекарите, които работят в структурата да имат придобита специалност. Оптималният брой на работещите лекари е 2.

2.3. Специалисти по здравни грижи.

2.4. Препоръчително е медицинските специалисти по здравни грижи да имат професионален опит, както и да са провеждали обучение в рамките на специализация или продължаващо медицинско обучение, удостоверено със съответен документ.

2.5. Оптималният брой на работещите медицински специалисти е 6.

3. Болнична структура от II и III ниво на компетентност:

3.1. Медицински персонал – образователно – квалификационна степен „магистър“ по медицина.

3.1.1. Началник на структурата:

3.1.1.1. Началникът на клиниката има придобита специалност по ревматология и е хабилитирано лице.

3.1.1.2. Началникът на отделението е с придобита специалност по ревматология.

3.1.2. Лекар с придобита специалност по ревматология.

3.1.3. Лекари без придобита друга медицинска специалност.

3.1.4. Лекари, зачислени за придобиване на специалност по ревматология.

3.1.5. Лекарите по т. 3.1.3. и 3.1.4. работят под ръководството и отговорността на началника на клиниката/отделението и с помощта на лекар с придобита специалност по ревматология.

3.1.6. Препоръчително е над 50 % от всички работещи в отделението лекари да бъдат с придобита специалност по ревматология.

3.1.7. Препоръчително е над 75 % от всички работещи в клиниката лекари

да бъдат с придобита специалност по ревматология.

3.1.8. Числеността на лекарския състав трябва да гарантира нормално 24-часово функциониране на клиниката/отделението от II и III ниво на компетентност в лечебните заведения за активно лечение. В отделение (с най-малко 10 легла) трябва да работят най-малко 5 лекари. В клиниката на всеки 10 легла работи по още 1 лекар.

3.2. Медицински специалисти по здравни грижи

3.2.1. Старша медицинска сестра – 1 за клиника/отделение с образователно-квалификационна степен „бакалавър” или „магистър“ по специалността „Управление на здравните грижи“.

3.2.2. Сестрински състав – оптимално е съотношението сестри : лекари - 2:1.

3.2.3. Препоръчително е наличието на професионален опит и/или да е проведено обучение в рамките на специализация или на продължаващо медицинско обучение, удостоверено със съответен документ.

3.2.4. Други длъжности:

3.2.4.1 препоръчително е наличието на медицински секретар със специалност от направление „Здравни грижи“ и компютърна грамотност;

3.2.4.2. санитарни – минимум 4 на брой;

3.2.4.3. друг помощен немедицински персонал в зависимост от организацията на работа.

Раздел VI. Организация на работата в структура по ревматология

1. В ревматологичен кабинет на амбулатория се извършват следните дейности:

1.1. Снемане на анамнеза и обстоен физикален статус на опорно-двигателния апарат, стандартен вътрешен статус, неврологичен статус.

1.2. Назначаване и интерпретация на лабораторни изследвания в обем за извънболнична медицинска помощ според съответните медицински стандарти - кръвна картина и биохимия, урина, имунология, микробиология и вирусология, анализ на данни от изследването на синовиалния пунктат и биопсии, анализ на данни от калциево-фосфорната обмяна, анализ на различните параметри на имунния отговор.

1.3. Анализ на инструментални изследвания – от конвенционална рентгенография, компютърна томография, ядрено-магнитен резонанс, ставна ехография.

1.4. Анализ на резултатите от измервания на костната плътност с апарат за двойноенергийна рентгенова абсорбциометрия.

1.5. Извършване на основни ставни и периставни манипулации, блокади.

1.6. Извършване при възможност на долориметрия, ставна ехография.

1.7. Изграждане на диференциално-диагностичен план и диагноза.

1.8. Изграждане на индивидуален лечебен план за отделния пациент.

1.9. Периодичен контрол на състоянието на пациента и корекции на лечението при нужда.

1.10. Осигуряване оказването на спешна медицинска помощ при необходимост.

1.11. Създаване на база данни и регистри съобразно нуждите на практиката и съответното ревматологично дружество.

1.12. Извършване на експертна дейност при освидетелстване на пациенти с ревматични проблеми и оценка на работоспособността.

2. В структура от I ниво на компетентност се извършват следните дейности:

2.1. Назначават се допълнителни диагностични изследвания, резултатите от които се интерпретират и сравняват с предходните.

2.2. Определя се лечебен план във връзка със състоянието на пациента и процесите на продължително лечение.

2.3. Отчита се ефекта от провеждащото се лекуване.

3. В структура от II ниво на компетентност се извършват следните дейности:

3.1. Лекуват се болни със следните заболявания: възпалителни ставни заболявания (ревматоиден артрит, болест на Бехтерев, псориазичен артрит, ревматизъм и болест на Райтер, както и други реактивни артрити), системни заболявания на съединителната тъкан (системен лупус еритематодес, системна склеродермия, васкулити, полимиозит/дерматомиозит, припокриващи и автоинфламаторни синдроми), дегенеративни ставни заболявания (гонартроза, коксартроза, спондилартроза и др.), мекотъканен ревматизъм (бурсити, тендинити, фибромиалгия, полимиалгия ревматика), заболявания на костите (остеопороза, болест на Пейджет, алгодистрофия, асептични некрози), заболявания, причинени от кристали (подагра, пирофосфатна и апатитна болест), хипермобилен синдром и наследствени ревматични заболявания.

3.2. Извършва се лечебно-диагностична дейност, съобразена с актуалните постижения, препоръки и консенсуси на ревматологичната наука, EULAR и Българското дружество по ревматология.

3.2.1. Снемане на ревматологична анамнеза и статус.

3.2.2. Назначаване на необходимите лабораторни, имунологични и инструментални изследвания.

3.2.3. Поставяне на диагноза и определяне на лечебен план.

3.2.4. Информиране на пациента и близките му за предстоящите процедури и вземане на необходимото писмено съгласие за изследване и лечение.

4. В структура от III ниво на компетентност се извършват следните дейности:

4.1. Лекарят при наличие на нужната квалификация може да извършва:

4.1.1. Ехографско изследване на опорно-двигателния апарат при лежащи и амбулаторни пациенти.

4.1.2. Остеодензитометрия, да разчита дензитометрии, да консултира и провежда лечението на болните с остеопороза.

4.1.3. Ставни пункции с диагностична и лечебна цел, а също така и апликации върху периставните тъкани, локални инфилтрации и блокади.

4.1.4. Паравертебрални и перидурални блокади, както и регионерен блок с дилцем.

4.1.5. Контрастиране на ставите и извършване на химическа и изотопна

синовиортеза.

4.1.6. Лаваж на стави, синовиална и мускулна биопсия, а също и костна биопсия.

4.2. За дейностите по т. 4.1.1. до т. 4.1.6. лекарят с придобита специалност по ревматология придобива необходимия сертификат в рамките на продължаващото медицинско обучение.

4.3. Лекарят ревматолог извършва експертна дейност при някои пациенти при необходимост.

4.4. Лекарят ревматолог носи отговорност за медицинските дейности, които извършва по отношение на пациента от постъпването до изписването му. В деня на изписването на пациента се предоставя епикриза.

4.5. В структурата се осъществява и обучение на пациенти с различни ревматични заболявания.

4.6. В структурата по ревматология се контролират дейностите по:

4.6.1. Непрекъснато обучение на служителите на клиниката/отделението.

4.6.2. Контрол по изправността на апаратурата.

4.6.3. Ефективно и безопасно провеждане на диагностичните манипулации.

4.6.4. Проследяване състоянието на болните и изготвяне на регистри с база данни по съответните проблеми.

4.6.5. Отчитане и анализ на извършената от служителите дейност.

4.6.6. Снабдяване на структурата с необходимите медицински изделия и лекарствени продукти за лечение на ревматичните заболявания.

4.6.7. Предприемане на мерки за предотвратяване на трансмисивни инфекции.

4.7. В клиниката/отделението се координират дейностите по:

4.7.1. Оборудване с необходимата за дейността апаратура.

4.7.2. Краткосрочно и дългосрочно планиране на дейностите на структурата.

4.7.3. Взаимодействието на клиниката/отделението с другите структури на лечебното заведение и с други структури от други лечебни заведения.

4.7.4. Разработване на научни теми по проблемите на ревматологичната патология, теория и практика.

5. Специфични дейности в структура от III ниво на компетентност:

5.1. Лекарят при наличие на нужната квалификация може да извършва:

5.1.1. Ставна ехография.

5.1.2. Остеоденситометрия и анализ на резултатите.

5.1.3. Ставна пункция и изследване на синовиална течност.

5.1.4. Ставна пункция и прилагане на необходимия за лечението лекарствен продукт.

5.1.5. Инфилтрации на околоставните структури и блокади с лечебна цел.

5.1.6. Паравертебрални и перидурални апликации при дискова патология и други заболявания на гръбнака.

5.1.7. Синовиална биопсия, костна биопсия, кожно-мускулна биопсия.

5.1.8. Лаваж на стави.

5.1.9. Артрография с последващо приложение на лекарствен продукт или

друго лечебно средство, включително изотопни препарати.

5.1.10. Регионерен блок.

5.1.11. ВЪтреставно лечение с хиалуронати и друга вискосуплементация.

5.1.12. Долориметрия и провеждане на когнитивни тестове.

5.1.13. Провеждане на пулсни терапии с кортикостероиди, имunosупресори, поликлонални имуноглобулини, биологични средства, клетъчни продукти.

5.1.14. Провеждане на инфузии с венозни бифосфонати при лечение на остепороза.

5.2. Екипът на структурата участва активно в психологическата подготовка на пациентите при провежданите процедури.

5.3. В структурата се осъществява и:

5.3.1. Лечение на пациенти с ревматични заболявания, насочени от отделенията по ревматология или специалисти ревматолози, представляващи труден диагностичен или лечебен проблем.

5.3.2. Подбор и насочване на пациенти за оперативно лечение на ревматичните заболявания.

5.3.3. Преценка и подбор на пациенти за синовиортези (изотопна или химическа).

5.3.4. Преценка и подбор на пациенти за лечение с пулсни терапии, венозни бифосфонати, биологични средства.

5.3.5. Подбор на пациенти за биопсични изследвания.

5.3.6. Подбор на пациенти за контрастиране на стави и вътреставно лечение с различни лекарствени продукти.

5.4. Лекарите, работещи в структурата по ревматология:

5.4.1. Осъществяват консултации в други клиници и отделения на лечебни заведения.

5.4.2. Осъществяват консултативна помощ по проблемите на ревматичните заболявания.

5.5. В структурата може да се извършват още:

5.5.1. Учебно-преподавателска работа на студенти, специализанти, докторанти, продължаващо медицинско обучение на лекари, медицински специалисти по здравни грижи, фармацевти и лекари по дентална медицина.

5.5.2. Научно-изследователска дейност в областта на ревматологията, включително проучване на нови диагностични и терапевтични методи и др., при спазване на приложимото законодателство.

5.6. Лекар с придобита специалност по ревматология в екип с медицинска сестра осъществява лечебно-диагностичния процес в структурата по ревматология, а именно:

5.6.1. Основни функции:

5.6.1.1. Подбира и насочва към структурата пациентите, които се нуждаят от прецизиране на диагнозата, по-сложни манипулации и изследвания, от преценка на терапевтичното поведение.

5.6.1.2. Извършва консултации на пациенти от други отделения/клиници на лечебното заведение и от други лечебни заведения от цялата страна.

5.6.1.3. Дава съвети на пациентите за правилно лечение.

5.6.1.4. Носи отговорност за медицинските дейности, които осъществява по отношение на пациента от постъпването му до изписването му от лечебното заведение.

5.6.2. Допълнителни функции:

5.6.2.1. Провежда обучението на студенти и специализанти.

5.6.2.2. Ревматолозите (лекари и асистенти), работещи в клиника/отделение могат да извършват научно-приложна дейност, в това число да разработват научни теми, както и да участват в клинични проучвания, при спазване на приложимото законодателство.

5.6.3. Лекарят, работещ в клиника/отделение носи отговорност за имуществото на структурата, правилното разходване на материали, медицински изделия, лекарствени продукти и за наличната апаратура, съобразно правилата в лечебното заведение.

5.7. Медицинският специалист по здравни грижи има следните функции и задължения:

5.7.1. Основни функции и задължения:

5.7.1.1. Активно участва в лечението на пациентите като провежда назначените изследвания и лечебни манипулации.

5.7.1.2. Активно участва в обучението на пациентите за промяна в начина им на живот съобразно нуждите на съответното заболяване.

5.7.1.3. Следи състоянието на пациентите.

5.7.1.4. Сигнализира и участва в овладяване на спешно състояние, когато такова възникне в структурата.

5.7.1.5. Подготвя пациента и асистира при провеждането на манипулации.

5.7.1.6. Поставя всички видове инжекции и инфузии, провеждани в структурата.

5.7.1.7. Асистира на лекарите при провеждането на ставни пункции, биопсии, ехографии и други специализирани процедури.

5.7.1.8. Носи отговорност за имуществото, правилното изразходване на лекарствените продукти и медицинските изделия, ползвани при лечението на болните, съобразно правилата в лечебното заведение.

5.8. Старшата медицинска сестра има следните функции и задължения:

5.8.1. Основни функции и задължения:

5.8.1.1. Организира, ръководи и контролира трудовия процес на медицинските специалисти по здравни грижи и санитарите в клиниката/отделението.

5.8.1.2. Разработва програма за повишаване на квалификацията на кадрите, за които отговаря.

5.8.1.3. Подпомага началника на структурата при разработване на бизнес плана на структурата.

5.8.1.4. Изписва, получава и контролира използването на всички лекарствени продукти и медицински изделия, необходими за дейността на клиниката/отделението.

5.8.1.5. Изготвя периодични справки за изразходваните лекарствени продукти и медицински изделия и контролира разхода на скъпоструващите лекарствени продукти.

5.8.1.6. Изработва графика за работата на медицинските специалисти и санитарите и отговаря за неговото изпълнение.

5.8.1.7. Отговаря за санитарно-хигиенното състояние на клиниката/отделението.

5.8.2. Допълнителни и специфични функции и задължения:

5.8.2.1. Осъществява взаимодействието между различните функционални звена на клиниката/отделението.

5.8.2.2. Води архивната документация на пациентите и отговаря за осигуряване на условията за работа на студентите и специализантите.

5.9. Клиниката/отделението по ревматология функционира в тясно сътрудничество с болничните структури и със структурите, които обслужват болницата по договор в областта на образната и изотопна диагностика, имунологията, микробиологията, физикалната и рехабилитационната медицина, ортопедията и травматологията, кардиологията, нервните болести и др.

Глава трета. КРИТЕРИИ ЗА КАЧЕСТВО НА ИЗВЪРШВАНАТА ДЕЙНОСТ

1. В структурите по ревматология се събират, обработват и анализират следните данни:

1.1. Показатели за извършена дейност – брой преминали пациенти, продължителност на лечението, използваемост и оборот на леглата, изход от лечението, смъртност и др.

1.2. Възникване на усложнения, в резултат от диагностичните и лечебните дейности.

1.3. Брой рехоспитализации на пациентите, лекувани в клиниката/отделението по ревматология и причините за това.

1.4. Информация по различни нозологични единици и видове лечение.

2. В структурите са изработват консенсуси за работа.

3. В структурите се проучва мнението на пациентите чрез провеждане на анкети, разглеждане и отчитане на получени жалби, сигнали, предложения и др.

Глава четвърта. СПЕЦИФИЧНИ ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ПАЦИЕНТИТЕ В СТРУКТУРИТЕ ПО РЕВМАТОЛОГИЯ

1. Пациентът с ревматично заболяване има право да бъде запознат с характера и същността на заболяването си, диагностичните методи, лечебните средства, прогнозата, евентуалните усложнения и съществуващите алтернативи.

1.1. Пациентът подписва информирано съгласие, че е запознат и е съгласен да се проведе предстоящото диагностично изясняване и лечение след информация от лекар и медицинска сестра относно:

1.1.1. Предстоящи лабораторни тестове и инструментални изследвания, необходимостта и ползата от тяхното приложение, възможните рискове от усложнения и приноса им за поставяне на диагнозата и определяне на последващото лечение.

1.1.2. Същността на заболяването, възможните рискове от обостряне и усложнения, както и настъпилите вече усложнения, необходимостта, същността, вида и възможните рискове и усложнения от лечението.

1.2. Пациентът има право да:

1.2.1. приеме или отхвърли предлаганите му изследвания и лечение;

1.2.2. бъде запознат с правилника за вътрешния ред на съответната структура по ревматология и на лечебното заведение, в което е разкрита тя;

1.2.3. бъде своевременно изследван и лекуван със съвременни методи и средства;

1.2.4. бъде гарантирана тайната на информацията за заболяването и състоянието му;

1.2.5. се възползва от подкрепата на семейството и близките си през целия период на болничното лечение;

1.2.6. поддържа връзка с живота извън болницата чрез осигуряване на телефон, радио, телевизия, съгласно правилника за вътрешния ред в съответната структура по ревматология и на лечебното заведение, в което е разкрита тя;

1.2.7. получи добро болнично обслужване през периода на лечение и в случаите на близки до смъртта състояния.

1.3. Пациентът е длъжен да:

1.3.1. съдейства на лекуващите лекари и на помощния персонал за своевременно провеждане на изследванията и лечението;

1.3.2. спазва лекарските препоръки относно диетата и режима си;

1.3.3. спазва добра лична хигиена;

1.3.4. се отнася с нужното внимание и уважение към персонала на лечебното заведение;

1.3.5. осведомява лекуващия лекар, сестринския и лабораторен персонал за болестни състояния, представляващи риск за лечебния екип (СПИН, хепатит В и С, туберкулоза и др.);

1.3.6. спазва реда, дисциплината, хигиената и тишината в лечебното заведение, въведени с правилника за вътрешния ред на съответната структура по ревматология и на лечебното заведение, в което е разкрита тя;

1.3.7. провежда назначените процедури;

1.3.8. се съобразява и да зачита правата на другите болни в съответното лечебно заведение.

2. Хоспитализиран пациент в клиника или отделение по ревматология в болница за активно лечение се изписва при:

2.1. приключване на лечението;

2.2. възможност и/или необходимост от продължаване на лечението в амбулаторни условия или в болнични условия за продължително лечение и/или рехабилитация;

2.3. желание на пациента или на негов законен представител за преустановяване на лечението - само след като бъде запознат със съществуващите рискове от прекъсване на лечението;

2.4. груби нарушения на задълженията на пациента, определени за такива от правилника за вътрешния ред на съответната структура/съответното лечебно заведение.

Глава пета. СПЕЦИФИЧНИ УСЛОВИЯ, ОСИГУРЯВАЩИ ЗАЩИТА НА РАБОТЕЩИТЕ В СТРУКТУРИТЕ ПО РЕВМАТОЛОГИЯ

1.Здравна профилактика на работещите, която се осъществява при спазване на действащата нормативна уредба.

2.Създаване на здравословни и безопасни условия на труд и при необходимост - ползване на колективни и лични предпазни средства.

3. Юридическа защита чрез сключване на индивидуални и групови застраховки за професионален риск.